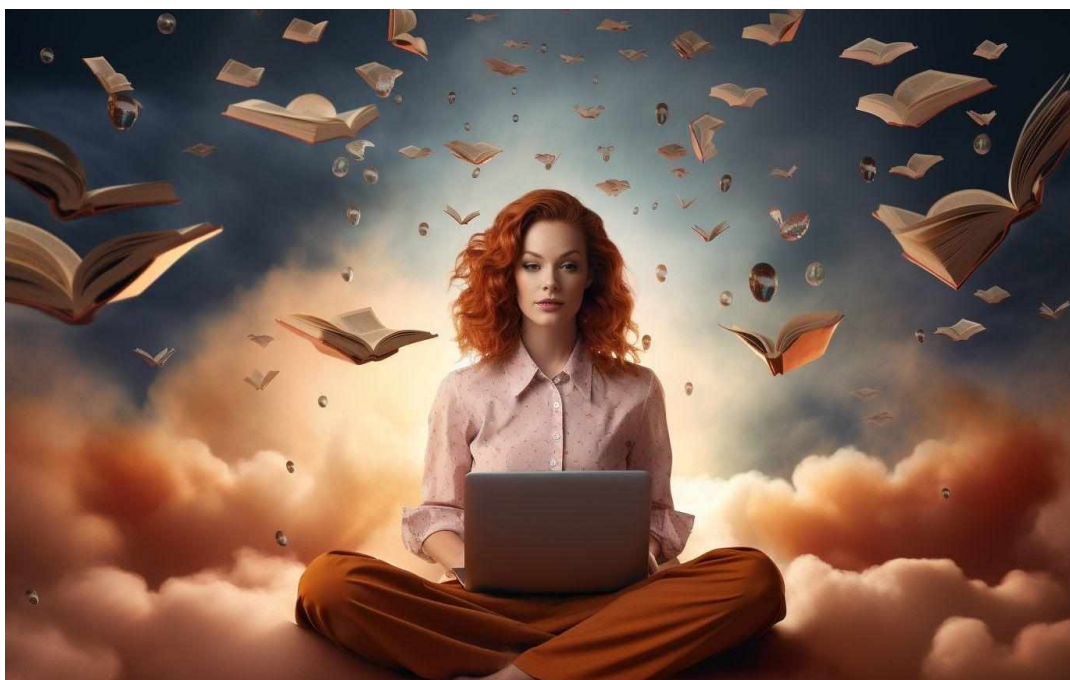

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛІ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
СТАМБУЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ АЙДИН (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ КАСТАМОНУ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ І ПРИКЛАДНИХ НАУК «ВАРСОВІЯ» (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКА ВИЩА ШКОЛА МЕДИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК (ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК (ЛОМЖА, ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2025

УДК 159.98:37.091
Р 64

Р 64 Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 09 жовтня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В.Є. Кавецький, О.Я. Жизномірська, М.М. Корман, Т. В. Магера, Н.Б. Стрийвус, З.П. Шарлович. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2025. 458 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 09 жовтня 2025 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол №6 від 31.10.2025 р.)*

УДК 159.98:37.091

© Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2025

Kalaycı S. OMEL YAN PRİTSAK'IN AKADEMİK MİRASI.....	350
Сівчук П. І. ФАКТОР ДОВІРИ В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	353
Сіткарь В.І., Сіткарь Н.С., Сіткарь С.В. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ УЧНІВ 4-Х КЛАСІВ (ДПА-2027): ПРИПУЩЕННЯ ТА РИЗИКИ.....	355
Slabodukh Viktor INTEGRATION OF GAMIFICATION AND VIDEO GAMES IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING AS A RESPONSE TO THE DIGITAL CHALLENGES OF MODERNITY.....	359
Собчак Л.М. ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ПЕДАГОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	361
Сорока О. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ ДЛЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	363
Сотніченко І.І. УПРОВАДЖУЄМО ПРОФІЛЬНУ ОСВІТУ: ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ.....	365
Стандрет Г. Н. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	368
Сташків О. Д. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ СТУДЕНТАМ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ	370
Стойка О.Я. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ	372
Стрийвус Н.Б. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ: ПОТЕНЦІАЛ І РИЗИКИ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	374
Daria Suprun, Zhou Yi SUSTAINABLE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN INCLUSIVE EDUCATION: CHALLENGES AND PROSPECTS.....	378
Таснчук О. ДИСТАНЦІЙНЕ ТА ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНИЙ ТРЕНД В ОСВІТІ.....	380
Теляга Г.А. ОНЛАЙН РЕАЛЬНІСТЬ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ – ПАРАЛЕЛЬНИЙ СВІТ НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ	383
Тимошенко О.А. ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	384

Довіра це не просте сподівання на чесність і порядність соціальних суб'єктів чи окремих індивідів, а важливий фактор соціальної взаємодії, на основі якого виникають соціальні зв'язки і відносини, формується соціальний порядок і бачення майбутнього.

Література

1. Скрытач В.М., Мартинов Р.С. Феномен довіри у філософії та освіті. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. №1. С. 165-172

Сіткарь В.І.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології розвитку та консультування
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
sitkarv@gmail.com

Сіткарь Н.С.

вчителька початкових класів
ТЗЗСО І-ІІІ ступенів №13 ім. Андрія Юркевича
sitkarv@gmail.com

Сіткарь С.В.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри машинознавства і транспорту
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
sitkarv@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ УЧНІВ 4-Х КЛАСІВ (ДПА-2027): ПРИПУЩЕННЯ ТА РИЗИКИ

Постановка проблеми. Як інформує Освіта.юа, з 2027 року в Україні запроваджують обов'язкову державну атестацію для випускників початкової школи у форматі зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО). Підготовка до нововведення розпочалася у 2025/26 навчальному році. З лютого по квітень 2026 року буде створена та передана Українському центру оцінювання якості освіти спеціальна освітня платформа для проведення ДПА. Після цього навесні планується апробація нового формату атестації. Її пройдуть 10 тисяч випускників початкової школи. Фінансування проведення ДПА у формі ЗНО здійснюватиметься за кошти державного бюджету [3].

«Будь-яка сучасна система освіти передбачає підсумкове оцінювання на кожному етапі навчання. Це звичайна практика у світі – перевірити, чого досягли діти, і чи потрібно державі або школам, щось змінювати в програмах» – наголошує голова Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С. Бабак [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначає депутат, в Україні ДПА проводилася завжди. І до того ж, власними силами закладів освіти. У 4-му класі це були контрольні роботи. У 9-му та 11-му класах теж були підсумкові

іспити. На перших етапах запровадження ЗНО після одинадцятого класу школярі проходили ДПА, а ті, хто хотів вступити в університет – ще й ЗНО [2].

У 2020 році був ухвалений Закон «Про повну загальну середню освіту», який закріпив проведення ДПА у 4-му, 9-му і 11-му класах. При цьому для 11-го класу вона має проходити у формі ЗНО, щоб одночасно і видати атестат, і зарахувати результати для вступу, тобто зменшити навантаження на дітей. Закон також дозволив за потреби проводити ДПА у 9-му класі у формі ЗНО, адже після 9-го класу багато дітей вступають у заклади професійної освіти, а для цього чесна й зрозуміла система професійної орієнтації теж важлива. Згідно Закону, ДПА після 4-го класу може бути в будь-якій формі, про ЗНО там ані слова немає [2].

Пізніше почалася пандемія COVID-19, а згодом – повномасштабне вторгнення рашистів в Україну. Тому Верховна Рада щороку ухвалює тимчасове рішення: ДПА скасовується, а ЗНО замінюється на Національний мультипредметний тест (НМТ). Це дало змогу спростити процедури і зменшити безпекові ризики для дітей, але водночас держава перестала отримувати повну картину якості освіти на всіх етапах навчання. Тому, зазначене вище (COVID-19, повномасштабне вторгнення тощо) і спричинило ситуацію, що ДПА перестали проводити.

Формулювання мети роботи. З'ясувати, що таке ДПА в початковій школі. Чи дійсно вона оцінює рівень знань молодших школярів, ефективність навчальних програм та якість української освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яка сучасна система освіти передбачає підсумкове оцінювання на кожному етапі навчання: після початкової школи (4 клас), після базової (9 клас) і після старшої (11/12 клас). Це звичайна практика у світі – перевірити, чого досягли діти на певному етапі навчання, і чи потрібно державі або школам щось змінювати в програмах.

В контексті дослідження, зауважимо, що без атестації держава не бачить реального зрізу результатів навчання і не може ефективно планувати зміни, наприклад, в освітніх програмах. Для прикладу, зазначає С. Бабак, «я іноді чую безпідставні закиди, що НУШ в початковій школі не досягає очікуваних результатів. Чому безпідставні? Тому що жодної доказової бази не існує, окрім суб'єктивної оцінки, тому що жодного разу не проводилась підсумкова атестація за останні 5 років [2].

Як повідомив Український центр оцінювання якості освіти, державна підсумкова атестація для учнів 4-х класів шкіл проходитиме у **мовно-літературній і математичній освітніх** галузях і нагадуватиме комплексну контрольну роботу. До того ж, зазначається, що мовно-літературна галузь охоплюватиме шкільні предмети *Українська мова* та *Читання*. «Завдання з мовно-літературної освітньої галузі передбачатимуть роботу, зосереджену навколо цікавих текстів. Тут учні й учениці матимуть змогу показати, як добре вони розуміють прочитаний текст і чи можуть створити власне невелике повідомлення – структуроване й грамотне. Крім цього, учнівству пропонуватимуть завдання на слухання й говоріння. Ці завдання

стосуватимуться різноманітних життєвих ситуацій», – розповіли у Центрі оцінювання [1].

Аналогічний приклад, щодо дослідження читацької компетентності, навичок читання можна виявити у дослідженнях PIRLS (міжнародне дослідження навичок читання). PIRLS – це аналог PISA, але якщо PISA вимірює різні компетентності підлітків – математичну, читацьку, природничу і навіть креативну, то PIRLS – це лише про читання. Правильніше, про читання та розуміння прочитаного. Нині це найбільше визнане на міжнародному рівні моніторингове дослідження навички читання та розуміння для дітей початкової-середньої школи. Перевіряють у ньому не швидкість чи виразність читання, а саме рівень усвідомленості читання: чи розуміє дитина прочитане та, чи може відтворити його, чи може аналізувати текст загалом і його частини, чи вміє зробити висновки, інтерпретувати ідеї та узагальнювати прочитане [5].

PIRLS – як міжнародне дослідження якості читання і розуміння тексту дає змогу порівняти рівень і якість читання та розуміння тексту учнями початкової школи в різних країнах світу, а також виявити відмінності в національних системах освіти. Дослідження проводять циклічно – один раз на п'ять років, і до сьогодні вже проведено таких досліджень п'ять разів: у 2001, 2006, 2011, 2016 та 2021 роках. Україна, наразі, у таких дослідженнях участі ще не брала. Є сподівання, що після 2026 року отримані перші результати ДПА четвертокласників, врахують досягнення та помилки в аспекті читання і спонукатимуть або не спонукатимуть нашу країну до участі і в чергових міжнародних дослідженнях PIRLS-2026 року [6, с. 52].

Зважаючи, що вже залишилося не так багато часу для можливого представлення четвертокласників у дослідженні PIRLS та ДПА представимо для педагогів 15 форм читання на уроках у початкових класах. Для того, щоб читання було в школі в радість, його форми варто урізноманітнювати, перетворюючи на гру. Узагальнимо, які форми існують і які доцільно застосовувати [7].

1. **Індивідуальне читання.** Учні читають кожний окремо.
2. **Хорове читання.** Всі учні читають вголос разом.
3. **Ланцюжкове читання.** Учні читають по 1-2 речення.
4. **Вибіркове читання.** Учні читають найважливіше речення чи абзац, або відповідь на питання вчителя.
5. **Читання в особах.** Декілька учнів виразно читають в особах, наприклад, казку.
6. **Читання «Дощиком».** Учні читають вголос. Коли вчитель каже злива, то читають голосніше, коли дощик уповільнюється, то тихіше.
7. **Читання «Сонечком».** Учні читають виразно і повільно, акцентуючи закінчення кожного слова.
8. **Читання «Блискавка».** Учні читають текст про себе у звичайному для себе темпі. За командою «Блискавка» вони прискорюють темп читання впродовж 20-30 секунд. Після цього переказують текст або відповідають на питання вчителя.

9. Читання «Хвиля». Учень починає читати у довільному темпі вголос, поступово збільшуючи силу голосу. Після того, як дійде до максимуму, зменшує темп і силу.

10. Читання «Небо і земля». Учні починають читати мовчки або вголос у довільному темпі. За командою «Небо» припиняють читати і помічають очима місце, де зупинились. Тепер очі необхідно відірвати від тексту. За командою «Земля» продовжити читати від поміченого місця.

11. Читання «Буксир». Учні починають читати текст мовчки. Одночасно з ними виразно і голосно цей самий текст читає вчитель, або учень. Її чи його темп має бути дещо швидшим від середнього. Читаючи за вчителем чи учнем, решта дітей має встигати читати мовчки.

12. Читання «Спринт». Незнайомий текст учні мають переглянути очима. Тепер вони кладуть пальці на початок рядка і рухають ними до кінця тексту вертикально від рядка до рядка.

13. Читання «Розвідка». Вчитель пише на дошці складні чи незрозумілі слова. Після обговорення значення та наголосу діти мають знайти їх в тексті.

14. Читання «Фініш». Після команди «Старт» учні мають дочитати до вказаного вчителем місця в тексті якомога швидше.

15. Повторне читання. Текст читається в нормальному темпі (2-3 абзаци). Діти стежать. Звучить команда: «Повтор!». Діти перечитують хором на великій швидкості.

Щодо завдань з *математики*, то учням пропонуватимуть показати свої математичні вміння, розмірковуючи над типовими буденними ситуаціями, наприклад, придбання речей чи продуктів, приготування страв, вимірювання певних об'єктів, прогнозування результатів.

Усі четвертокласники будуть проходити ДПА у своїй школі, у своєму класі, разом зі своїм учителем. Діти проходитимуть оцінювання не на комп'ютерах, а у звичному для себе режимі [1].

В Центрі оцінювання відзначили, що для учнів 4-х класів оцінювання мало відрізнятиметься від тієї ДПА, що проводилася до 2020 року в усіх школах України, і по суті це буде комплексна контрольна робота з цікавими завданнями.

«Відмінність для вчителів полягатиме в тому, що замість потреби розробляти завдання для ДПА, аналізувати результати, потрібно буде використати матеріали й інструкції, розроблені УЦОЯО, а після проведення оцінювання увести результати учнівства в спеціальні форми», – йдеться в повідомленні [1].

Усі учні, батьки та вчителі отримають зворотний зв'язок після аналізу зібраних даних. Результати оцінювання не визначають подальше навчання дитини. Вони використовують лише для того, щоб дитина, її батьки й учителі дізналися: які теми вже добре засвоєні та над якими варто ще попрацювати, щоб впевненіше навчатися в 5-му класі [1].

Спираючись на зазначене вище, зауважимо, що ДПА потрібне. Потрібне державі для отримання загальної картини: чи досягають учні очікуваних

результатів, чи ефективні освітні програми і підручники, як змінюється загальний рівень учнів, яка різниця між міськими і сільськими школами і безлічі інших параметрів. Потрібне вчителям, щоб розуміти ефективність навчальних програм, способів викладання тощо. Потрібне батькам для розуміння динаміки опанування знань своїми дітьми. ДПА потрібно всім. До того ж зазначимо, що атестація ні на що не впливатиме! Це виключно моніторингове дослідження! [2].

Висновки. ДПА оцінює відповідність знань державним стандартам, результати враховуються для отримання свідоцтва про освіту та вступу до вищих навчальних закладів. Це не нововведення, а відновлення практики, яка існувала завжди. Завдання ДПА – не лякати дітей і батьків, а дати чесну оцінку рівня знань і зробити систему освіти справедливішою і якіснішою для всіх. Вчасно відреагувати та покращити якість, де це необхідно.

Література

Атестація учнів 4-х класів: відомо, як відбуватиметься оцінювання знань. URL : <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4817942-atestatsiia-uchniv-4-kh-klasiv-vidomo-yak-vidbuvatymetsia-otsinuivannia-znan> (дата звернення: 30.09.2025).

1. Бабак С. ДПА. URL : <https://t.me/SerhiiBabak/1104> (дата звернення: 28.09.2025).
2. Державна атестація у форматі ЗНО для 4-х класів стане обов'язковою з 2027 року. URL : <https://kyiv24.news/news/derzhavna-atestacziya-u-formati-zno-dlya-4-h-klasiv-stane-obovyazkovoyu-z-2027-roku> (дата звернення: 29.09.2025).
3. ЗНО у 4 класі замінять іншим: нардеп розкрив подробиці. URL : <https://tsn.ua/ukrayina/zno-u-4-klasi-zaminiat-inshym-nardep-rozkryv-podrobytsi-2917079.html> (дата звернення: 29.09.2025).
4. Сила «книжки на ніч» або чому англійські діти читають краще, ніж українські. URL: <https://golosiiv.irc.org.ua/news/17-01-08-12-10-2023/> (дата звернення 30.09.2025).
5. Сіткарь В.І., Сіткарь С.В. Технологія усвідомленого читання PIRLS як фундамент покращення результатів PISA українських підлітків. *Освіта та розвиток обдарованої особистості* : щоквартальний науково-методичний журнал / В.В. Бондаренко (голов. ред.) та ін. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2024. № 1 (92), I квартал. С. 49-57.
6. 15 форм читання на уроках у початкових класах. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/5676-15-form-chytannia-na-urokakh-u-pochatkovykh-klasakh> (дата звернення: 30.09.2025)

Slabodukh Viktor

Laboratory assistant, International Center for Culture and Development
West Ukrainian National University,
viktorsocio@gmail.com

INTEGRATION OF GAMIFICATION AND VIDEO GAMES IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING AS A RESPONSE TO THE DIGITAL CHALLENGES OF MODERNITY

Problem statement. The digitalization of society and the growing popularity of interactive technologies have transformed traditional approaches to education. One of the key issues in modern language pedagogy is finding effective methods to